

Tárgytematika

Félév:	2015/16/1
Tárgynév:	Szófajtan és alaktan
Tárgykód:	ALMATA1331
Felelős szervezet neve:	Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA14
Tárgyfelelős neve:	Lendvai-Décsy Kornélia Dr.
Tárgy követelménye:	Gyakorlati jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

Oktatás célja:

A magyar nyelv tantárgy céljai és feladatai

Cél

- a tudatos, igényes nyelvhasználat, a biztos helyesírás, a rendszeres szakirodalmi olvasási igény kialakítása.
- A szóbeli és írásbeli szövegek szerkesztése, alkotása, a helyes ejtéshez szükséges mondat- és szövegtani ismeretek megalapozása, elmélyítése.

Feladatok

A szófaji alapfogalmak megismerése. A szófaji rendszer bemutatása. Funkcionális szófaj-felismerési képesség kialakítása.

Az alaktani fogalmak megismerése. A morféma és fonéma pontos elkülöníttetése.

A szótövek rendszerének bemutatása, a jelezés és ragozás problémakörének elemző bemutatása.

A szóalkotás nyelvi szerepe. A szóalkotás különféle típusainak megismertetése.

Tantárgy tartalma:

A félév tananyaga

1. hét

Előadás: Szófajtan. A szófaj fogalma. A szófajok osztályozásának problémái. A mai magyar nyelv szófaji rendszere.

Szeminárium: A középiskolai szófaji ismeretek felelevenítése. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási tudnivalók rendszerezése. Helyesírás: a j hang kétféle jelölése.

1. hét

Előadás: Az ige. Az ige jelentése. A szám, személy, idő, mód kifejezése az igével a magyarban.

Szeminárium: A különféle szófaji rendszerezések sajátosságai (erényei, hiányosságai). Szófajtani elemzési gyakorlatok: az igék nyelvi szerepe; a szám, személy, idő, mód és ragozás felismerésének gyakorlása. Helyesírás: a magánhangzók és mássalhangzók időtartamának jelölése.

Tárgytematika

Félév:	2015/16/1
Tárgynév:	Szófajtan és alaktan
Tárgykód:	ALMATA1331
Felelős szervezet neve:	Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA14
Tárgyfelelős neve:	Lendvai-Décsy Kornélia Dr.
Tárgy követelménye:	Gyakorlati jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

Tantárgy tartalma:

1. hét

Előadás: A névszók. 1. A főnév, a főnévi igenév, a melléknév, a melléknévi igenév.

Szeminárium: Szófajtani elemzési gyakorlatok: az érintkező és kereszteződő szófajok nyelvi sajátosságainak bemutatása, felismerésük gyakorlása. Gyakorlatok a főnév, a főnévi igenév, a melléknév, a melléknévi igenév, a számnév és a névmások felismerésére. Helyesírás: a főnév, a főnévi igenév, a melléknév, a melléknévi igenév helyesírási tudnivalói.

1. hét

Előadás: A névszók. 2. A számnév és a névmások

Szeminárium: Szófajtani elemzési gyakorlatok. Gyakorlatok a határozószók, mondatzóok és viszonyzóok felismerésére. Helyesírás: a számnév és a névmások helyesírási tudnivalói.

1. hét

Előadás: A határozószók: a valóságos határozószó, a határozói igenév és az igekötő. A viszonyzóok és a mondatzóok.

Szeminárium: Összefoglaló szófajtani elemzési gyakorlatok. Helyesírás: a szófajok helyesíráásával kapcsolatos gyakorlatok.

1. hét

Előadás: Az érintkező és kereszteződő szófajúság. A több szófajba sorolás lehetőségei.

Szeminárium: Szófajtani zárthelyi dolgozat írása. Helyesírási dolgozat írása. A szóelemek felismerése, megnevezése. Az alaktani elemzés módszere.

1. hét

Előadás: Az alaktan tárgya, helye a nyelvtudományban. Az alaktan vizsgálati módszerei. Alaktani alapfogalmak.

Szeminárium: Gyakorlatok az igetövek sajátosságainak vizsgálatára. Helyesírás: az igék és névszók jelezésével, ragozásával kapcsolatos helyesírási gyakorlatok.

1. hét

Előadás: A morféma fogalma, fajtái. A szóelemek kapcsolási sorrendje.

Tárgytematika

Félév:	2015/16/1
Tárgynév:	Szófajtan és alaktan
Tárgykód:	ALMATA1331
Felelős szervezet neve:	Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA14
Tárgyfelelős neve:	Lendvai-Décsy Kornélia Dr.
Tárgy követelménye:	Gyakorlati jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

Tantárgy tartalma:

Szeminárium: A névszótövek tőtípusok szerinti besorolása. Helyesírás: összefoglaló helyesírási gyakorlatok.

1. hét

Előadás: A magyar szótövek rendszere: az ige-tövek.

Szeminárium: A toldalékmorfémák felismerése. A képző, a jel és a rag elkülönítése. Helyesírás: összefoglaló helyesírási gyakorlatok.

1. hét

Előadás: A magyar szótövek rendszere: a névszótövek.

Szeminárium: A névszójelek, névszóragok elemzése, felismerése. Helyesírás: gyakorlatok a magyar helyesírás értelemtükröző jellegének megismerésére.

1. hét

Előadás: A jelezés és ragozás a magyarban: a névszók viszonyragozása. A jelezés és ragozás a magyarban: a névszók jelezése.

Szeminárium: Az igejelek és igeragok elemzése. Helyesírás: a kis és nagy kezdőbetűk használata.

1. hét

Előadás: A magyar igék jelezése és ragozása. A magyar igék alanyi ikes és iktelen ragozási rendszere. A magyar igék tárgyas ragozási rendszere. A rendhagyó és hiányos ragozású igék.

Szeminárium: Alaktani elemzési, valamint nyelvhelyességi gyakorlatok. Helyesírás: összefoglaló helyesírási gyakorlatok.

1. hét

Előadás: Szóalkotástan. I.: a szóösszetétel a szóképzés, a szóalkotás egyéb módjai.

Szeminárium: Zárthelyi dolgozat az alaktani ismeretből. Helyesírási dolgozat az alaktanhoz kapcsolódó ismeretből.

1. hét

Előadás: Szóalkotástan II.: a szóképzés, a szóalkotás egyéb módjai.

Tárgytematika

Félév:	2015/16/1
Tárgynév:	Szófajtan és alaktan
Tárgykód:	ALMATA1331
Felelős szervezet neve:	Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA14
Tárgyfelelős neve:	Lendvai-Décsy Kornélia Dr.
Tárgy követelménye:	Gyakorlati jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

Tantárgy tartalma:

Szeminárium: Az összetett szavak vizsgálata. Helyesírás: az összetett szavak helyesírása.

1. hét

Szeminárium: A képzett szavak vizsgálata. Helyesírás: a képzett szavak helyesírása. A szóalkotás egyéb módjaival kapcsolatos helyesírási ismeretek. A félévi munka zárása.

Számonkérési és értékelési rendszere:

A félév zárása évközi jeggyel történik.

Követelmények:

Az évközi jegy megszerzésének feltételei:

- A félévi tematikában megjelölt zárhelyi dolgozatok sikeres megírása. A félév végi jegy a dolgozatokban nyújtott teljesítmény függvénye. (Az elégtelen dolgozatot egyszer lehet javítani. Elégtelen évközi jegy esetén a vizsgaszabályzatban előírtak a mérvadók.)
- Órai aktivitás (max. 3 hiányzás megengedett).

A zárhelyi dolgozatok minősítése:

- 0-55%-ig: elégtelen (1)
- 56-69%-ig: elégséges (2)
- 70-80%-ig: közepes (3)
- 81-90%-ig: jó (4)
- 91-től: jeles (5)

Kötelező irodalom:

Jegyzetek:

Tárgytematika

Félév:	2015/16/1
Tárgynév:	Szófajtan és alaktan
Tárgykód:	ALMATA1331
Felelős szervezet neve:	Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA14
Tárgyfelelős neve:	Lendvai-Décsy Kornélia Dr.
Tárgy követelménye:	Gyakorlati jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

Kötelező irodalom:

A magyar nyelv könyve (szerk.: Adamikné Jászó Anna) Trezor Kiadó, Budapest, 1993.
Feladatgyűjtemény a magyar nyelvhez (szerk.: Farkas Ferenc) J 11-1045
Magyar nyelv (szerk.: Farkas Ferenc). Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000. J 11-1043
Magyar nyelvészeti szöveggyűjtemény (szerk.: Hangay Zoltán) J 11-1033

Irodalom:

Adamikné Jászó Anna – Hangay Zoltán: Nyelvi elemzések kézikönyve, Mozaik Oktatási Stúdió Szeged, 1996.
Antal László: Gondolatok a magyar főnév birtokos ragozásáról. In. Magyar Nyelv LV, 351-357.
Antal László: Gondolatok a magyar igeről. In. Magyar Nyelvőr. LVII. 273-9.
Elekfi László: Részleges szóhasadások mint határesetek. In. Magyar Nyelv. 1996. 2.
Hajdú Mihály: Magyar tulajdonnevek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1996.
Kálmán Béla: A jövő idő nyelvi kifejezései a magyarban. In. Magyar Nyelvőr. 1996. 393-404.
Kelemen József: A mondatszók a magyar nyelvben. Tankönyvkiadó, Bp., 1970.
Lőrincze Lajos: Az ikés ragozás kérdéseiről. In. Magyar Nyelvőr. 1978. 208-212.
Magyar nyelvi gyakorlókönyv. (Szerk. Hangay Zoltán) Trezor kiadó, Bp., 1992.
Molnár Ilona H.: Módosítószók és módosító mondatrészek a mai magyar nyelvben. In. Nyelvtudományi Értekezések. 60. sz. Bp., 1968.
Rédei Károly: A magyar alaktan uráli (finnugor) háttere. In. Magyar Nyelv, 1996. 2.
Tanulmányok a mai magyar nyelv szófajtana és alaktana köréből. Szerk. Rácz Endre – Szathmári István. Tankönyvkiadó Bp., 1974. 33-57; 59-73.
Tompai József: Ragozástanunk vitatott kérdései. In. Magyar Nyelvőr. 1988. 439-449.
Urbán Ilona, T: A prelixumok megelevenedése. In. Magyar Nyelvőr, 1993. 4. sz. 451-3.

Ajánlás a helyesírás önálló tanulmányozásához

A magyar helyesírás szabályai 11. kiadás, Akadémiai Kiadó, Budapest 1984.
Antalné Szabó Ágnes: Reformnevek helyesírása. In. Magyar Nyelvőr 1993. 4. sz. 513-5.
Bozsik Gabriella: Az intézménynevek helyesírásának tanításáról. In. Magyartanítás, 1994. 5. sz.
Fercsik Erzsébet: Ki szavatol a helyesírás biztonságáért? Korona Kiadó, 1994.
Helyesírási kultúránk fejlesztéséért. Tízéves a pedagógusjelöltek Nagy J. Béla országos helyesírási versenye.

Tárgytematika

Félév:	2015/16/1
Tárgynév:	Szófajtan és alaktan
Tárgykód:	ALMATA1331
Felelős szervezet neve:	Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA14
Tárgyfelelős neve:	Lendvai-Décsy Kornélia Dr.
Tárgy követelménye:	Gyakorlati jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

Kötelező irodalom:

Szerk.: O. Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa – Zimányi Árpád. Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola, Eger, 1996.

Helyesírásunk elvi és gyakorlati kérdéseiből. (Szerk.: Bozsik G. – Raisz R.) Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola, Eger, 1996.

Hőnyi Ede: A földrajzi nevek a magyar helyesírás rendszerében. In. Magyar Nyelvőr. 1993. 4. sz. 525-6.

Laczkó Krisztina: Helyesírás és társadalom ma. In. Magyar Nyelvőr 1993. 4. sz. 501-6.

Noll Katalin: Helyesírás mindenkinek. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged, 1995.

Pásztor Emil: Az egyszerűsítő írásmód. In. Magyar Nyelvőr 1993. 4. sz. 519-521.

Szathmári István: A magyar helyesírás alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1996.

Szemere Gyula: Hogy is írjuk? (2. átdolgozott kiadás) Tankönyvkiadó, Bp., 1987.

Tóth István, H: Helyesen írok. UR Kiadó, Kecskemét, 1994.

Vörös Ferenc: Helyesírási tréningek. Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet, Győr, 1994.

Vörös Ferenc: Legyen biztos helyesírásunk! Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996.

Vörös Ferenc: Nagy kezdőbetűs közneveink. In. Magyar Nyelvőr 1993. 4. sz. 521-5.

Győr, 2014. szeptember 2.

Dőryné dr. PhD Zábrádi Orsolya
tanársegéd